

Dalším podobně vydařeným příspěvkem bylo Petrovo taxonomické hodnocení zeber stepních (tzv. severního komplexu) v 32. čísle *Gazelly* (2005: 43–66). Ve všech jeho článcích dominují bohaté autentické zkušenosti a osobní postoje.

Stále více ho trápilo ohrožení přírody a devastace africké divočiny. V rámci svých možností se společně se Zuzkou snažil mizející krásy přírody Afriky dokumentovat a své zážitky a poznatky dále zprostředkovávat (www.wildafrica.sk). Vždy kladl mimořádný důraz na popularizaci ochrany přírody a zvířat, přičemž sám byl talentovaným popularizátorem. Vládl slovem, kresbou, publikoval vynikající fotografie, točil i filmy, např. dokument o záchraně západního poddruhu antilopy Derbyho nebo o výpravě za méně známými a přehlíženými druhy a formami mizejícího světa afrických zvířat (buvolec zambijský, b. Lichtensteinův, černá voduška lečve, antilopa koňská, sitatunga). Nedokončeným zůstal film *Kidepo*, kde chtěl přiblížit málo poznané oblasti a vzácné savce Ugandy a Rwandy – buvolce Jacksonova, zebra bezhřívou, místní buvol, kočkodana zlatého a čepičatého atd.

Když se ohlédneme za dílem Petra Luptáka, je až neuvěřitelné, kolik toho ve smyslu svého kréda *Sny netreba snívat*, třeba i chytit, stihl.

Kolektiv autorů (v abecedním pořadí): Pavel Brandl, Evžen Kůs, Lubomír Melichar, Jiří Novák, Tomáš Peš, Jan Pluháček, Jan Robovský, Martin Sabol a Michal Sloviak

2 Peter Lupták při návštěvě národního parku Kaziranga v indickém Ásámu.

V tomto národním parku se Petrovi podařilo vyfotit 6 druhů savců na jednom záběru, čímž vyrovnal svůj osobní rekord z Afriky. Během návštěvy Indie měl také velké štěstí, protože se mu podařilo za tři týdny zdokumentovat všechny velké savce tohoto zoologicky ojedinelého subkontinentu.

Foto J. Pluháček

Jan Robovský

RECENZE

Errol Fuller: Lost animals. Extinction and the Photographic Record

Publikací o historicky vyhynulých a vyhynulých zvířatech existuje řada (jednou z těch zdařilých je třeba kniha Miloše Anděry – *Vyhubená zvířata*, Aventinum, Praha 1998), což bývá mnohdy dáno pozoruhodností samotných zástupců (kdo by nechtěl vidět živého vakovlka nebo třeba dronteho a korouna bezzubého), ale také, příznivě si to, samotnou vzácností (kdo nevěří, ať si spočítá, kolik bylo napsáno o zebře kvaga v porovnání se zebrou bezhřívou). V r. 2013 se objevila další kniha od autora již několika publikací o vyhynulých zvířatech, resp. o ptácích. Není vyčerpávající ve smyslu výčtu vyhynulých taxonů, což pramení z koncepce, neboť se opírá o druhy, které máme zachycené na fotografiích. Byť i zde platí, že řada fotograficky zdokumentovaných vyhynulých zvířat tu není zmíněna či rozváděna (ze savců můžeme uvést např. tarpana – evropského divokého koně, divokého syrského osla ašdariho, kozorožce pyrenejského, hned tři poddruhy tygrů apod.). Celkem autor představuje 21 vyhynulých taxonů ptáků a 7 savců, přičemž každá fotografie je ze své povahy unikátní a mnohé z nich čtenář neměl možnost vidět nikde jinde. Při malém počtu taxonů je velká škoda, že kapitoly o některých savcích jsou příliš krátké a často nepřesné, nejvíce je to patrné u buvolce severoafrického a jelena Schomburgkova, kde autor podle všeho nezná další snímky těchto druhů, ani jejich výjimečná zhodnocení v publikacích (viz Raethel 1986 a Mohr 1968).

Přes tyto kritické poznámky se domnívám, že jde o pozoruhodnou knihu a v řadě aspektů inspirující. Kromě představení taxonů a uvedení příčin vyhynutí totiž vždy uvádí okolnosti vzniku snímků a seznamuje čtenáře s jejich autory. Názorně tak vidíme, že se o některé fotografie, jež zvířata přibližují často ilustrativněji než jiný dochovaný materiál a navíc v přirozených kulisách, sice postarali zoologové-biologové, ale také amatérští nadšenci, a mnohdy to nebylo nikterak jednoduché. Díky za

jejich nasazení, které pro nás může být inspirací – měli bychom se snažit poznávat základní biologii (vzácných) zvířat a výsledky publikovat, a podnítit tak další kolegy a nasměrovat je k ochraně daných druhů. Je zároveň dobré se občas zastavit a uvědomit si, jestli nám nějaké taxony díky tomu, že je máme možnost pravidelně vidět, nezevednely. Jinak můžeme zjistit, že je na jejich opomenutou dokumentaci už pozdě. Na příkladu chovů v našich zoologických zahradách – zachytili jsme kvalitně nosorožce Cottonovi, anoy horské, hiroly, babirusy, sajgy a lvy berberské? A kolik zbylo po jejich chovu fotografií, měř a potažmo publikací?

Nová kniha o vyhynulých zvířatech je varováním, o jak výjimečné živočichy můžeme přijít a jak snadno jsme schopni některé z nich během krátké doby zničit, ale také inspirací pro naše další kroky ohledně ochrany a dokumentace kriticky ohrožených a vymírajících taxonů. Je pravděpodobné, že když je lépe poznáme, snad jim dokážeme efektivněji pomoci.

Zájemcům o biologii a fotografie vyhynulých druhů lze ještě doporučit např. webovou databázi *Sixth Extinction*, jejímž autorem je Peter Maas (viz www.petermaas.nl/extinct/), nebo knihu Johna Edwardse *London Zoo from old photographs 1852–1914* (Edward Charles, Londýn 1996, 241 str.).

Citovanou literaturu najdete na webové stránce *Živy*.

Princeton University Press, Princeton a Oxford 2013, 256 str. Kniha je v ČR k dostání v internetových obchodech. Cena se pohybuje mezi 750–900 Kč.

